Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

LOKALHISTORISK FORENING FOR KLEJTRUP SOGN 1986

Lokalhistorisk Forening
for
Klejtrup Sogn.

oktober 1986

BERETNING.

Dette er den skriftlige beretning for vort 8. foreningsår. Ved afslutningen af året er vi nu oppe på 90 medlemmer. Mon vi når hundrede, inden vi runder de første 10 år?

Ved generalforsamlingen i år, skal vi mindes fire af vore medlemmer, der er afgået ved døden siden vor sidste generalforsamling. Det er Niels Laustsen, Jens Ettrup, Kr. Serup og Mary Nielsen.

I foråret var formanden inviteret til i Pensionistforeningen at fortælle om "gamle dage" med vort efterhånden righoldige materiale som kilde. Vi fortsætter indsamlingen og er glade hver gang et fotografi, en protokol eller andet kommer i vor varetægt. Materialets omfang er ved at gøre det aktuelt, at vi får lavet et kartotek over, hvad vi har i samlingen, så det vil være muligt nogenlunde let, at hitte det man søger. Som sædvanlig må vi konstatere, at der ikke er meget pres på vore "fredagsåbent", men det bliver måske bedre.
Vi har nemlig lige fået tilsagn fra skoleinspektøren om, at vi inden længe må indrette os i lokalet, der ligger lige ved siden af biblioteket. Vi forventer, at vi her vil kunne skabe nogle rammer, så besøgstallet vil stige.

Her i efteråret vil vi have resultatet af en gennemgang af 25 årgange af "Hobro Dagblad". Det er foreløbig blevet til en bog på et par hundrede sider. Stoffet siger meget om livet, ikke mindst på det foreningsmæssige område, i århundredets første kvarte sekel. Dette materiale, sammenhodt med det store udklipsmateriale, som Niels Laustsen skabte gennem mange år, vil give interesserede mange, mange timers læsning. Gør brug af det.

Vi har lige anskaffet os et fotoudstyr og vil, når vi får nogen erfaring i at bruge det, iværksætte en fotokampagne, for at få suppleret den samling af billeder, som vi allerede har Det drejer sig om 3-400 stykker.

I august måned var vi med til at byde velkommen til de "franskmænd", der som deserterede fra tysk tjeneste, opholdt sig på egnen i nogle måneder, hvor de deltog i modstandsarbejdet. Sammen med pengeinstitutterne og et par anonyme skillingede vi sammen, så gæsterne fik en pæn erindringsgave med hjem til Frankrig.

En kærkommen pligt er det også i år at bringe foreningens tak for den støtte, vi får. Ved generalforsamlingerne de senere år, har pengeinstitutterne på skift trakteret med kaffe til deltagerne. Ved den seneste generalforsamling, var det "Himmerlandsbanken", der betalte gildet.
Byfestkomiteen lod os i foråret tilstille 500 kr fra sidste års festoverskud. Forleden modtog vor kasserer en anvisning på 1000 kr fra dette års festoverskud. Vi har naturligvis allerede sendt vor tak, men vil her tilføje, at vi udover det økonomisk givtige, tager det som et skulderklap og en værdsætten af det virke, vi udfører. Midlerne vil nok i ikke ringe grad finde anvendelse i forbindelse med indretning af de førnævnte nye lokaliteter.

Igen i år skal slutafsnittet indeholde en tak til "Brattingsborgskolen" til dens leder og pedel for sædvanlig god hjælp og støtte. Vi kunne ikke leve foruden.

Til vor store medlemskreds bringer vi en tak for foreningsåret, der rinder ud, og et velkommen i det nye.-også den 2. og 4. fredag i måneden.

p.b.v.
Villy Jensen
formand

Igen i år har vi samlet stof til et lille historisk hæfte, hvis indhold vi håber, vil falde i medlemmernes smag. Smag og behag er naturligvis også her forskellig, men vi håber, at alle vil få blot noget, som falder i smagen.

Vi takker de, der har sendt redaktøren en hilsen, hvor de har udtrykt deres tilfredshed med det udsendte. Det skal være os en stadig spore til at finde stof frem, som kan fortælle os om dengang, det var "før det var nu".

Fejl undgår vi ikke. Der var således en trykfejl i 85-hæftet, som iøvrigt ingen har påtalt. Der står angivet, at den anden verdenskrig brød ud den 2.september 1939. Det er forkert. Man kan diskutere, om den rigtige dato er den 1. september, hvor tyskerne gik ind i Polen, eller den officielle dato er den 3.sep. hvor premierminister Chamberlain meddelte britterne, at England nu var i krig mod Tyskland. Franskmændene sluttede sig som bekendt til, og det var denne dato, den danske sikringsstyrke blev indkaldt, så hvis vore hæfter bliver gemt, bør man nok for historiens skyld foretage en pen og blæk rettelse her.

Vor opmærksomhed er henledt på, at man kan få den opfattelse, at forretningslivet i Klejtrup kun bestod af de forretninger, der i ovennævnte hæfte var nævnt fra før krigen. Vi må erkende, at det er skrevet lidt kluntet, men hensigten var blot at nævne udviklingen for disse forretningers vedkommende. Så sandelig var der flere forretninger i Klejtrup før krigen. Som nævnt andetsteds var Afholdshotellet fra 1898, bageriet er fra samme år, endvidere var der boghandel, sæbehus, varehus, 2 slagterforretninger, 2 trikotageforretninger, brødudsalg,cykelforretning og skræderforretning. Mon ikke alle er nævnt, når vi lader dette supplere, hvad vi skrev sidste år.

Vi har været opfordret til at bringe en medlemsliste. Vi vil se senere at få plads til en sådan, ligesom vi også vil bringe en fortegnelse over, hvad vi har i vort arkiv.

Forsiden har vor utrættelige tegner ladet sig inspirere til af den artikel, som vi bringer om den gamle smedie. Vi vil i kommende hæfter beskæftige os mere med de gamle håndværk.

Vi ønsker god læselyst.

Knud Bødker svinger også blyanten i år, for at frembringe hæftets kunstneriske ydre.

Det tekstmæssige er samlet af Villy Jensen.

FÆLLESSKABETS SMED

I gamle dage, da landsbyens bønder dyrkede deres jord i fællesskab, var man også fælles om smeden. I enhver landsby havde man en "Bysmed", han var en slags embedsmand og blev "kaldet" under samråd af mændene i bylaget. Bysmeden fik fri bolig, og der hørte ofte en smedelod på 3-4 td.l. til hans embede, desuden måtte hver gård svare ham en vis løn, der blev ydet i naturalier såsom rug, byg, tørv m.m. alt efter gårdens størrelse. Som vederlag for denne løn, skulle smeden udføre alle reparationer, men skulle have særskilt betaling hvis han frembragte nye ting. Smeden skulle også have en lille godtgørelse, f.eks. et kornneg, en "slibeskærv" af hver gård. Det var for at holde byens slibesten.. På en bestemt dag i året modtog smeden sin løn, og alle byens mænd mødte da op med deres ydelser. Ved disse lejligheder trakterede smeden med spise- og drikkevarer, og det var ikke ualmindeligt, at "smedegildet" blev et "villele sviregilde".
Hver gård havde sit "smedestævne", d.v.s. en bestemt tid, som man skulle møde på for at få sit arbejde udført. Gårdmanden skulle levere kul og tage føde og drikke med til smeden, samt føre "den store hammer", hvis det var større arbejder, det drejede sig om. Dette med at levere kul kunne give anledning til, at smeden blev mistænkt for at lægge for meget på essen eller stikke noget til side i egen bunke, "Smedekul og smedebrændevin slår aldrig til", sagde man. Bymændene havde til gengæld, efter smedens mening, en tilbøjelighed til at lade de arbejder, de lod udføre i smedjen, skyde ind under akkorden "Farvel og Tak", sagde de blot, når de gik, hvilket som bekendt havde en højst uheldig følge for smedens kat(Den døde af det).

Smeden i den gamle landsby stod i reglen højt i anseelse hos bymændene, han var jo en slags embedsmand og stod alene derfor ligesom noget udenfor bondestanden. Han var i reglen en mand med menneskekundskab. Han kom sammen med mange mennesker og var i mange ting en erfaren mand, som bønderne ofte tog med på råd. "Enhver smed har sit mundheld", hed det, og han var endog anset for at være klogere end præsten, thi "han kunne lave gammelt til nyt". Det kunne præsten ikke. Smeden stod også i ry for sit kendskab til lægekunsten, man søgte ham bl.a, når nogen skulle årelades, hvilket var et universalmiddel mod megen skrøbelighed, bl.a. var det godt mod koldfeber, "jægt" og "riv og slid i lemmerne". Han måtte ligeledes også ofte træde til ved tandudtrækning. Det var nok ikke altid behageligt for patienten. Når en hest var syg, tyede man også til smeden. Midlerne, han anvendte, kunne være gnidning med rughalm eller "at tappe det onde blod bort", men noget mere mystisk havde sandelig også god virkning. Smeden "kunne mere end sit fadervor", så ikke underligt, at man havde stor respekt for ham. Var al anden hjælp forgæves, kunne man få smeden til at "læse over" det syge dyr, så ville der under alle omstændigheder komme en afgørelse, og det lyder vel troligt nok.

De rigtig kloge smede, der kunne "vise igen" og andre sorte kunster, mistænkte man for at stå i forbindelse med Fanden, og det kunne være en farlig sag, idet sidstnævnte naturligvis også krævede betaling. Der findes en del folkeeventyr, hvor smeden spiller hovedrollen, og hvor selv fanden kommer til kort.

Når smeden havde så mange talenter, var det ikke underligt, at de enfoldige fæstebønder måtte se op til ham med en vis agtelse og respekt, men man havde da også øje for hans svagheder og kunne også gøre sig lystig derover.

Det var således en almindelig mening i gamle dage, at smeden havde et varmt forhold til brændevin, derfor skulle man naturligvis tage rigeligt af disse dråber med til "smede-stævne" "Det er nemlig de bedste skærer, der er hærdet i brændevin", hævdede man. Smede-brændevin var iøvrigt et godt middel mod koldfeber, når bare man kunne få fat i det, men det var vanskeligt, folkeviddet sagde nemlig, at "det er lige så sjældent at finde brændevin i en smedje, som brød i et hundehus"! Det hed sig også om smedene, at deres arme kan være gode nok, men deres ben duer ikke. Derfor sagde man også om en mand med en svag legemsbygning, at han havde ben som en smed og arme, som en skræder.

I den gamle smedje samledes bymændene for at udveksle løst og fast.Når smeden arbejdede ved sin ambolt, havde han ofte en interesseret tilskuerkreds om sig.Hvor mange mænd samledes, gik snakken lystig,og brændevinsdunken gik flittigt rundt. Ved sådanne lejligheder kunne uovervejede ord let komme til at falde, men heldigvis var det så viseligt bestemt i CHR V danske lov, at "skældsord i kro eller smedje, skal ingen stå til regnskab for"!

Som håndværkere har smeden dengang som siden været berømmet for sin dygtighed og hæderlighed, i alle tilfælde i landsbyerne, blev hans håndværk regnet for det bedste og nyttigste af alle.Fra smedenes lag er mange af byernes bedste udgået. Hans Tavsens far var landsbysmed og havde stort ry for sin dygtighed, men han kunne også "smede jern af mosen" hvilket nok betød, at han kunne udvinde jern af mose- eller myremalm. Hans kunstfærdighed kom iøvrigt til at koste ham livet, idet de fynske bønder, ifl. sagnet, ombragte ham, fordi de mente, at der måtte væte trolddom med i spillet.

I den tid vi omtaler, var grovsmedens arbejde, naturligvis meget simpel eller uden den megen teknik, som senere kom til at præge faget. Der var ikke mange indviklede redskaber. Leer og muldfjæle var nærmest, det der var datidens "mekanik"! Det var til at overse.Smedene har i nutiden måttet omstille sig til at kunne betjene megen ny og avanceret teknik. Nu og i årene fremover vil elektronik og computerstyret apparatur være sagen. Under første verdenskrig var der to smede i Klejtrup og en i Fristrup, langt tilbage i tiden har der også været en sådan i Hærup. I dag er der ingen. Den sidste der slukkede ilden under essen var smeden i Fristrup.

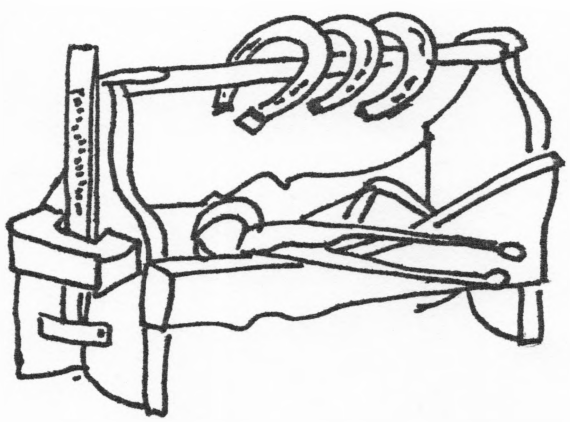

DEKLARATIONER VEDR. DE SÅKALDTE "HØIVOLDE"

I forbindelse med fredningen af voldområdet, blev der udstedt deklarationer, som vi bringer i fuld ordlyd. Gården "Brattingsborg" var på det tidspunkt, som de øvrige ejendomme i ejerlavet KLEJTRUP fæstegods under seminariefonden. Morten Pedersen var fæster, men havde, som det ses, lejet et areal ud til sin bror Peder Pedersen iøvrigt for en 50 årig periode. Som bekendt blev åremålet forkortet en del, idet det jo var samme Pe' Pedersen, der blev ombragt af Rasmus Mørke den 30 juni 1879.

"Undertegnede Morten Pedersen af Kleitrup bye og sogn, Rinds herred, Wiborg amt arvefæstegårdmand under Seminariefondets gods tilstår hermed for sig og efterkommende arvefæstere eller eiere af hanse iboende gård, på det gamle Kleitrup slots grund, at ville for fremtiden fredlyse de tvende såkaldte "højvolde" med foreliggende grave, den ene tæt østen for gården, og den anden lige norden for tæt ved søen.
Og da jeg af insynsinstansen over de antigvariske mindesmærker hr I.P.A.Worsaae har modtaget i erstatning en gang for alle den sum af 20, siger og skriver tyve rigsbankdaler, forpligter jeg mig og efterkommende eiere af min ovennævnte gård til ikke at lade grave i de ommeldte tvende gamle voldsteder "Højvoldene" kaldede med de dem omgærende grave, eller overhovedet at foretage noget som kunne forandre deres nærmeste skikkelse. Idet jeg forpligter mig og mine efterkommende eiere af gården ret til græsningen på de efternævnte voldsteder og i de dem omgivende grave, forpligter jeg mig til at indrømme alle og enhver, der måtte ønske at see voldstederne, fri adgang til samme".

Kleitrup den 1ste september 1850

Morten Pedersen
med fort Pen

Til Witterlighed.
M.F.Langberg-Ulrich

"Med hensyn til den mig ved leiecontrakt af 30te oktober 1847, dens pgr.4, hjemlede ret til at benytte den jord, hvorpå de såkaldte "Høivolde" med omgivende grave ligger, da erklærer jeg undertegnede Peder Pedersen af Kleitrup for mig og arvinger ikke at ville i livstiden gjøre nogen brug af bemeldte gamle voldsteder med foreliggende grave, som måtte i nogen henseende, som ommeldt, forandre deres nærmeste skikkelse".

Kleitrup den 1ste september 1850

Peder Pedersen
med fort Pen

Til vitterlighed.
M.F.Langberg-Ulrich

Fra Seminariefondens side haves intet imod, at vedkommende arvefæster har for sig og efterkommere påtaget sig de i omstående deklaration indeholdte forpligtelser med hensyn til de de deri omhandlede tvende såkaldte høivolde med de dem omgivende grave.

Ministeriet for kirke og undervisning den 12 okt. 1850

J.Madvig/ Bruun.

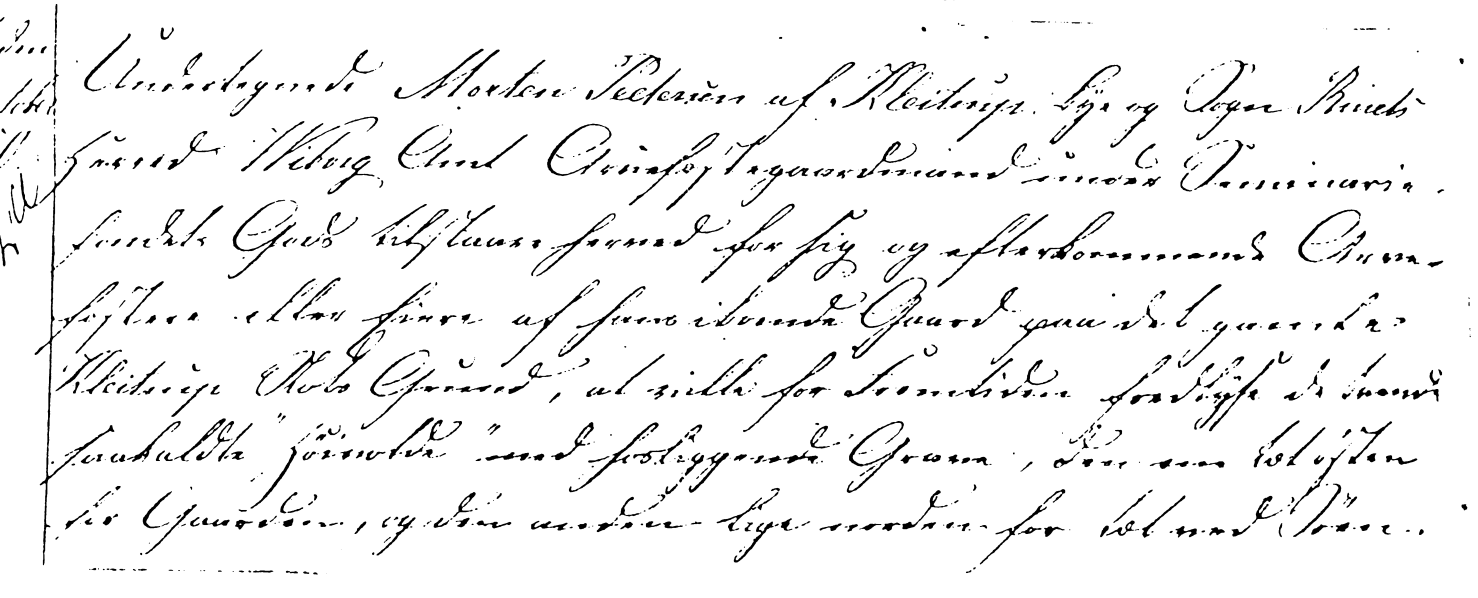

Undertegnede Morten Pedersen af Kleitrup bye og Sogn Rinds Herred Wiborg Amt Arvefæstegaardmand under Seminariefondets Gods tilstaaer herved for sig og efterkommende Arvefæstere eller Eiere af hans iboende Gaard paa det gamle Kleitrup Slots Grund, at ville for Fremtiden fredlyse de tvende saakaldte "Høivolde" med foreliggende Grave, den ene tæt østen for Gaarden, og den anden lige norden for tæt ved Søen.

AFHOLDSHJEMMET

Det er i år 75 år siden, at foreningen "Klejtrup og Omegns Afholdshjem" solgte den nuværende "Søkroen" til gårdejer Niels Vad i Hvornum. Han udvandrede senere til Amerika. Salgssummen var for hele herligheden 13.000 kroner, og det omfattede hele matr.nr 7 f. hvorunder der var indbefattet det landbrug, der i 1917 blev udskilt og lagt under "Hytten".

Køberen forpligtede sig til at bygge en ny sal, i stedet for den meget mindre, der lå ved kørestalden (nuværende veranda). Det var aftalt, at salen skulle være færdig senest den 8 september 1911. Det må betyde, at salen var påbegyndt, idet skøde er læst den 27 juli og det næppe ville være muligt at få bygget indenfor så kort et tidsinterval. Samtlige ejere, d.v.s. foreningens medlemmer, der var ikke mindre end 112, forpligter sig til ikke at deltage i eller bidrage til opførelse af en anden sal indenfor en 10 års periode. Holdes dette ikke efterretligt, vil det indebære en bøde på kr 200. Bestyrelsen, der rep sælgerne, var uddeler V.Jørgensen,lærer Knudsen,Hersom, gårdejerne Jens Sørensen,Skårup, Niels Hedemand,Hærup, Anders Lund,Hejring, snedker S.Bundgaard og dyrlæge Jens Nielsen.

Fristen for salens færdiggørelse overskrides en smule, idet indvielsen først finder sted onsdag den 6 december. Det skete ved et møde i den netop nystartede foredragsforening, der havde Sofus Bundgaard som formand; mødet fandt sted i den"nye, store og smukke forsamlingssal ved afholdshjemmet", som det blev refereret i "Hobro Dagblad". Mødet var godt besøgt. Det var højskoleforstander Vedde,Hadsten, der holdt et interessant foredrag om præsident Abraham Lincoln. Emnet fik foredragsholderen til at lægge særlig ungdommen på sinde, at "lære af denne (Lincoln) at leve sundt og med mål, der ligger højere end dårlige fornøjelser, pyntesyge og kortspil". Ja, det har jo nok gjort sin virkning,må vi tro. Festen havde også et islæt af underholdning af redaktør Kristensen, der hilstes med stærk bifald for sine jyske fortællinger.

Vi forsøger at kopiere et billede af kroen, som den så ud ca 1915. Vi beklager den dårlige kvalitet af affotograferingen.

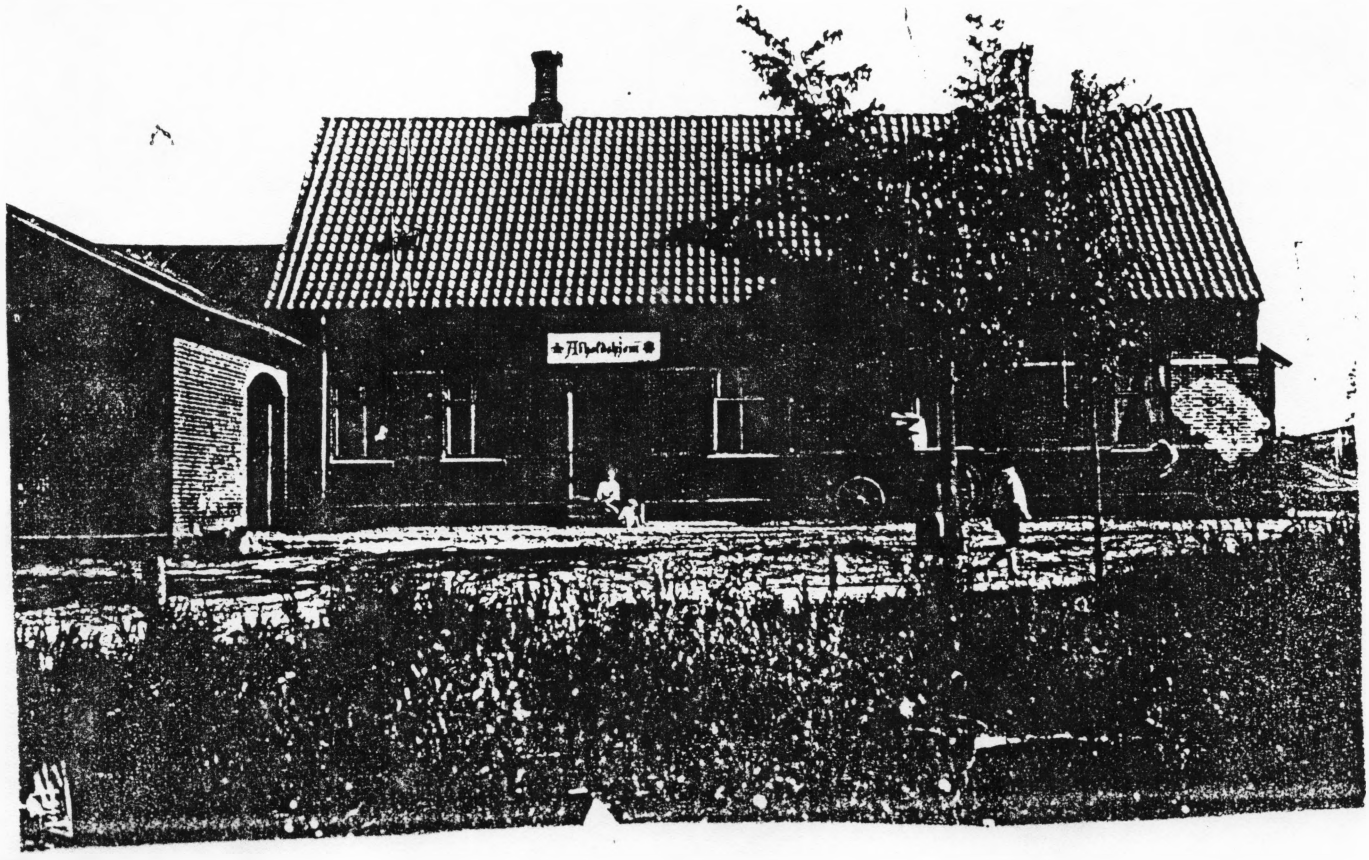

Et "ualmindeligt" uvejr.

For 125 år siden drog et uvejr af voldsom styrke hen over egnen, det var en situation så alvorlig, at herredsfogeden sammen med egnens præster fandt det fornødent at iværksætte en stostillet indsamling til de skadesramte. I Landsarkivets sagsmappe for emnet findes der en del indsamlingslister, der viser, at der vistes solidaritet i store kredse. Vi har ladet affotografere en liste fra Tjele sogn, hvor vi ser, at skolelæreren i Foulum, der sikkert selv har været listebærer, flot lægger for med et beløb på 4 rigsdaler.

For de medlemmer, der måske ikke er tilstrækkelig "skriftkyndige" bringer vi en oversættelse af introduktionen af indsamlingen:

"Et ualmindeligt uvejr med hagelbyger og skypomper har den 6 juli d.a. anrettet overordentlig skade på en stor del marker i Hersom, Klejtrup, Roum og Hvilsom sogne i Rinds herred, Viborg amt.(Åbenbart ikke i Bjerregrav sogn.Red. bemærkning)

Skaden er ved uvillige, af retten udmeldte mænd takseret til et beløb af ialt 11. 000 rigsdalere. Denne ulykkelige begivenhed har ikke blot berøvet en stor del af beboerne det hele eller den største del af udbyttet af en lovende høst, men har også bragt adskillige familier i den sørgelige forfatning, så at de med grundet bekymring imødese fremtiden, navnlig den kommende vinter, såfremt de ikke hjælpes i denne deres mislige stilling.

Undertegnede tillade sig derfor at opfordre vore medborgere til at komme de skadelidte til hjælp med pengebidrag, som vi ere villige til at modtage og efter bedste skjøn at uddele til de skadelidte, og skal regnskabet for de indkomne og udgivne summer i sin tid blive offentligheden forelagt."

Hobro, den 23. August 1861.

H. Christensen, Justitsraad, By- og Herredsfoged i Hobro. Jensenius, Sognepræst, Thostrup. Schandorff, Sognepræst, Hersom. Selmer, Sognepræst, Eveldrup Præstegaard.

Navne. Thiele Sogn	Bidrag.
Skolelærer Jensen Foulum	Rd. 4 ß. ß.
Sognefoged Vogn Hansen	1 — " — " —
Gaardmand Peder Sørensen	1 — " — " —
Gmd Christen Østergaards Enke	1 — " — " —
Gmd. Jens Christiansen	" — 1 — "
Arbdsk. Christian Sørensen	— 1 — "
Gmd. Hans Jensen Møller	— 1 — "
Gmd Peder Jørgensen	1 — " — "
— Christen Vesterthiele Enke	1 — " — "
— Peder Jacobsen	1 — " — "

„Centralen".

Aar *nitten tre og tredive* det er gaaet
og *nitten fire og tredive* har vi faaet,
det gamle Aar os bragte mange
Begivenheder, saasom lange
Tørkeperioder uden Væde
smaa Episoder baade med Sorg og Glæde.
Af Begivenheder, skal jeg meddele de vigtigste
og alvorligste det er vist ogsaa det rigtigste,
for ellers vilde det fylde for meget i „Avisen"
og desuden gaa ud over Annonceprisen.

I Klejtrup Sø der lever mange
tykke, tynde korte, lange
Fisk, som kun Lodsejerne maa tage,
men -- saa paa en af Som'rens varme Dage,
en Mand fandt paa en Baad at laane
-- (Lodsejerne tog paa at daane)
og ude i Ret og Kort at fiske.
Han fisked først en Skalle, saa en Vidske
Halm, en Aal, en Frø, en Pibe og en gammel Tudse
tilsidst en rusten Potte (den Konen maatte pudse).
Fluks blev den fæle Synder meldt til Retten
og en Bøde han fik paa hundrede og tre tyn
Kroner og 87 Øre
og Konfiskation af Fangst og Snøre.

„Nej! den Dom kan jeg ikke akceptere.
Jeg vil med det samme til Landsretten appellere".
Straks Dommen blev indanket for en højere Instans,
der var kendt med Fisk baade til Lands og Vands.
Efter 7 Maaneder og 30 Dage
faldt Dommen over Lodsejernes Klage.
Thi kendes for Ret:
„Anklagede, der med Krog og Net
og Aalejern og andre Grejer
har fisket i Søen godtgør, at han ejer
et Stykke Jord ved Søen - og derfor, med Ære,
han frikendes til Lodsejer at være.
Omkostningerne maa Lodsejerne betale,
Et tusinde Kroner, samt Gratiale".
Nu ser man Rettens Folk gaa rundt i Engene,
de maa desværre fange Fisk for Pengene.

Kommunevalg der ogsaa har været,
mange Forhaabninger, som længe var næret
bristede -- en Mand man gerne vilde ha'
i Sognerådet — fra Liste B — maatte liste a'.

God Musik vi længe har savnet
i Klejtrup men saa i Sommer havned'
der paa Markedspladsen et stort Orkester,
der spillede fint — men bedst er,
at det kunde høres i elleve Sogne
og Beboerne blev saa dejlig vaagne —.
Desværre maa jeg mig videre skynde
og med 1934 begynde.

Forleden Morgen i Skomagerstræde,
der var meget blød af for megen Væde,
en Hat saa man flyde rundt i Pløret
og hist, der saa man virkelig Øret
af en Hest stikke op af Vandet .
O Skræk — omkommet var hele Spandet
med Vogn og Kusk og tvende Heste.
Moral: Saa snart man kan og helst til næste
Aar til Klejtrups Tarv og Glæde
skal asfalteres hele Ældestræde. --
(NB. Skomagerens Sko har de bedste Saaler
de udmærket Pløre og Væde taaler)
— Undskyld -- et Øjeblik — Telefonen kimer,
Hallo! Hallo! (det var morsomt, det rimer).
— Sidste Telegrammer fra Herstedvester:
— Købmand Laiers Kaffe bedst er.
Læge Repholtz Rekord med Bil har naaet
Mod Antonius — Maler Nielsen ham sikkert faar slaaet,
og man siger, Hedemand har en Last
-vogn, hvormed han kan opnaa større Hast
-ighed end Monte Carlo Kørerne.
Ja, man skal høre meget, før der gaar Frost i Ørene.

Hallo! — Fint Vejr! — Jeg be'r! — Jeg takker! —
Hvad siger De? I Dalsgaards Bakker
har man fundet to gamle Skeletter,
det ene af Gorm den Gamles Fætter,
og ganske bestemt, d. v. s. man formoder,
det andet er Onkel til Skipper Clements Broder.
De fleste føler sig dog maaske lettet,
over at der kanske let fejl er gættet,
og at det i Stedet er Columbus og Bror,
for saa bliver Klejtrup berømt og stor.
Columbusægget har man dog endnu ikke fundet.
Maaske Kyllingetyvene har solgt det for 1 Kr. Pundet.

Hallo! — Nyt Telegram! — Der Tombola i Klejtrup
skal være,
nogle til Gavn og andre til Ære —
og Underskuddet skal Udstillerne dele,
og tænk, at næsten det meste af hele
Overskuddet skal tilfalde Staden
til Lys og Asfalt og andet paa Gaden.
Desuden, hvis Pengene kan komme til at passe,
skal der laves en pæn og nydelig Kasse,
hvori man kan gemme Tombolaens Penge,
et Anlæg har vi ogsaa savnet længe.
Raad til en Ispind kan der sikkert blive,
samt et Bidrag til Biblioteksforeningen, hvis den
endnu er i Live.
Et Kronometer af dem, der kan vise
Tiden nøjagtigt, saa Folk bli'er præcise,
man med det samme til „Ruten" maa skaffe --
Hallo! — Nu skal jeg ha' en Kop Eftermiddagskaffe,
til Mad og Drikke vi alle jo trænge,
og jeg afbryder derfor Forbindelsen saa længe. —
Hallo! — Hallo! - Der var noget, jeg glemte --
Husk! Der er Marked i Klejtrup den 5!

„Horeroret".

Vi har fået denne fotokopi fra et eksemplar, som vi for nogle år siden lånte af afdøde Kr.Serup. Senere har jeg set en tilsvarende på Hejring Hedegård.
Hvorledes den har været fordelt i sin tid (1934), og hvem forfatteren var,vil vi gerne høre om.
Vi kan forklare nogle af de omatlte hændelser, således er vi vidende om, at det i stk 2 omtalte "piratfiskeri" havde ret mange impliceret og afstedkom en retssag. Sognerådskandidaten, der er omtalt, kunne være møller Hermansen, men det synes ikke at passe med årstallet. "Skomagerstræde" er vejen, der ved slagteren forbinder Skårupvej med Viborgvej. Gaderne blev først asfalteret i 1937-38. Omtalte købm. Laier havde købmandsgården, hvor han afløste Salholt Bertelsen, der igen blev afløst af Niels Laustsens forgænger William Nielsen. Omtalte skeletfund fandt sted i Chr Dalsgaards sandgrav (Hytten) i Sandstræde og ikke som det var oplyst i "Kirke og Sogn" her i foråret, hvor det var angivet som værende hos Dalsgaards nevø Chr Dalsgaard, Skårupvej. Markedspladsen lå bag kroen, hvor nu fru Thunø og Gyda Rasmussen har haver.

Slaget ved Onsild bro.

I forbindelse med vor generalforsamling i 1983 havde vi redaktør H.Morell Jørgensen som foredragsholder. Han for-talte om slaget ved Onsild bro, der for os har den aktualitet, at sagnet har villet, at Kong Niels skulle have haft ophold på "Klejtrupgård". Det var på "slottet" her- stadig ifølge sagnet- at kongens mindreårige søn, prins Inge, kom ulykkelig af dage, ved at falde af hesten og blive trådt ihjel. Denne hændelse skulle have bevirket, at ridelæreren blev levende begravet på stedet, for ikke at have passet ordentligt på knægten.

Efter det iøvrigt interessante foredrag var der blandt tilhørerne interesse for at få beliggenheden af den pågældende "Onsild bro" nærmere fastsat. Dette beklagede Morell ikke at være i stand til, men en notits, som vi har fundet i Hobro Dagblad fra 1901 føreros måske på sporet. Vi gengiver artiklen her:

"Der er sikkert meget få, som ved, hvor den gamle historiske "Onsild Bro" har ligget, og vi skal derfor oplyse om, hvor dette er, efter at det af sagkyndige nu er bestemt slået fast.

Broen lå et par hundrede alen vest for det sted, hvor jernbanelinjen skærer Onsild Å. Man ser tværs over engen tydeligt kampestenene, der har dannet dæmningen, og i selve åen ligger stenene så tæt, at man kan balancere på dem over vandløbet. Den såkaldte "Alfarvej", som førte ned gennem Jylland, spores tydeligt i et lille buskads, som jernbanelinjen gennemskærer nord for stedet, hvor broen var, og hvor vejen igen går op over bakkerne ved den sydlige bred, er der sat et par granitsten for at betegne, at dette sted nu er fredet.

Den "Alfar-vej" ses forøvrigt et andet sted ved Hobro, nemlig ved Ulstrup. Her løber jernbanen en lang strækning i den samme dal, hvor vejen for århundreder siden snoede sig.

Om slaget ved "Onsild bro" skrives i "Danmarks Riges Historie", at efter at Knud Lavards broder, Erik, havde vundet slaget ved Asmild Kloster ved Viborg, rykkede han videre frem mod øst og traf Kong Niels ved Onsild bro syd for Hobro. Det var en alvorlig kamp. Nær var Erik bleven taget til fange, men Bjørn Jernside stillede sig frem midt på broen, og uanfægtet af de spydsår, hvormed han overdængedes, forsvarede han broen så tappert, at åen efterhånden fyldtes med lig og næsten fik som et dække af dem. Slaget stod 1132".

Klejtrupgård.

Selvom vi må erkende, at vi ikke ved noget om det forhistoriske Klejtrup, så har vi da fra historisk tid den viden, at der virkelig har eksisteret en "Klejtrupgård" af en anselig størrelse. Den er i realregistret fra 16-hundred tallet, sammen med møllen, de eneste ejendomme i Klejtrup. Vi ved, at gården havde et tilliggende omkring de 800 td.land, hvilket senere ved udstykning blev fordelt på de 7 gårde i ejerlaget "Klejtrup". Det vil sige, at det nuværende Klejtrup ligger på "Klejtrupgårds" jorder.

Hvor den store gård var beliggende-ja, det ved vi ikke. Personlig tror jeg, at den har ligget på "øen", men de, der mener, at den lå i området ved den nuværende skole, kan have lige så meget ret.

Vi vil senere behandle emnet igen, med den smule viden, vi har.

Foreninger.

Foreninger og sammenslutninger er der en masse god lokalhistorie i. Nogle af de foreninger, der for år tilbage var med til at præge dagligdagen i sognet, er glemt. Vi vil gerne løfte glemslens slør, hvor det lader sig gøre. Vi håber dermed, at der måske så kommer protokoller o.l. frem fra de gemmer, hvor de har forputtet sig.

I hæftet, som jeg i 1979 skrev i anledning af Borgerforeningens 50 års jubilæum, fortalte jeg, at jeg var vidende om, at der havde været en "forgænger" en Håndværkerforening, som vi nok desværre måtte erkende, at vi ikke kunne få frem fra historiens mørke. Det er lykkedes nu, efter at jeg gennem det sidste årstid har gennemtygget over 20 årgange af gamle Hobro-aviser. Om nævnte forening, og andre, har vi nu en viden, som er nedskrevet, men noget tager vi med her.

"Klejtrup og Omegns Håndværkerforening" blev stiftet den 22 feb. 1901, altså for 85 år siden. Formand blev karetmager Ole Pedersen, Fristrup og kasserer købmand A.Christensen, Klejtrup. Øvrige bestyrelse var skræder A.Christensen, Lindum, smed P.Tordrup, Hvornum og træhandler Chr Nielsen, Klejtrup. Det blev besluttet snarest at afholde en udstilling og tombola. Som det ses, kom dette også hurtigt i stand. En avispolimik opstod, vi har det i arkivet, jeg tror, at det er "Wolle Karetmager" og "Pe Herman", der gemmer sig under synonymerne "En tilskuer" og "En håndværker"! En omtale af udstillingen i "Dagbladet" endte med denne konklusion: "alt i alt er det noget af det bedste arbejde, man har lejlighed til at se ude på landet"!

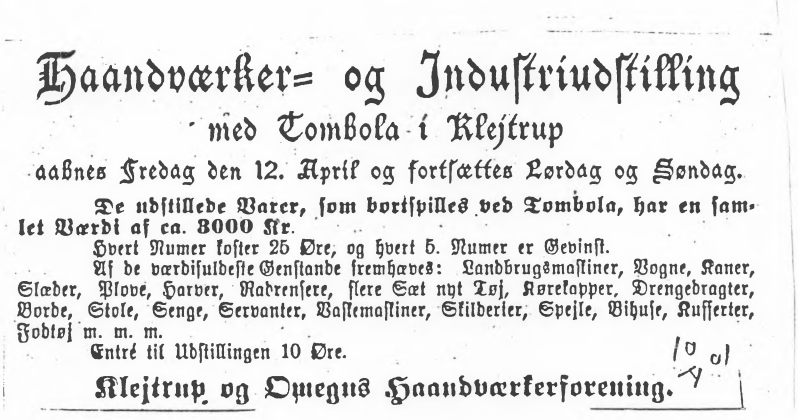

Haandværker= og Industriudstilling
med Tombola i Klejtrup
aabnes Fredag den 12. April og fortsættes Lørdag og Søndag.

De udstillede Varer, som bortspilles ved Tombola, har en samlet Værdi af ca. 3000 Kr.

Hvert Numer koster 25 Øre, og hvert 5. Numer er Gevinst.

Af de værdifuldeste Genstande fremhæves: Landbrugsmaskiner, Vogne, Kaner, Slæder, Plove, Harver, Radrensere, flere Sæt nyt Tøj, Kørekapper, Drengebragter, Borde, Stole, Senge, Servanter, Vaskemaskiner, Skilderier, Spejle, Vihuse, Kufferter, Fodtøj m. m. m.

Entré til Udstillingen 10 Øre.

10/4 01

Klejtrup og Omegns Haandværkerforening.

Ligeledes i 1901, nærmere den 19 august, blev det bekendtgjort, at der var oprettet en Brugsforening i Klejtrup med 43 medlemmer, og at foreningen skulle begynde sin virksomhed samme efterår. Dette skete i ejendommen på Viborgvej, som Peter Toft nu ejer. Som med næsten alt, der startede op i disse år, var det doktoren, der var frontfigur. Hegelund-Lange var formand i alle tilfælde de første 4 år, og han havde fra starten disse med i bestyrelsen: Sognerådsformand N.E.Schachsen, Hvornum, sognefoged Knud Sørensen, Hejring, gdr. Chr Petersen, Hærup og husmand Chr Nielsen, Fristrup.

For 75 år siden, den 18 marts 1911, drøftede man på Klejtrup Gæstgiveri oprettelse af Kvægavlsforening for Klejtrup og Omegn. Indledere var Chr Mortensen Bagger, Fristrup og Kr Sørensen, Hejring. Det fremgår ikke, hvorvidt man fik startet foreningen op. Det gjorde derimod "Kreaturforsikringen for Klejtrup og Omegn", der dannedes ved et møde den 22 april 1911. Husmand Jens Provst Andersen, Klejtrup, blev formand og i bestyrelsen kom endvidere: Landpost Chr Christensen, Klejtrup, husmand P.Østergaard, Hærup, husm.Gregers Hersom, Fristrup og husmand Chr Andersen, Fristrup. Det bestemtes, at foreningen træder i virksomhed, når forsikringssummen når op på 30.000 kr. Ved uheld betales $\frac{3}{4}$ af det forsikrede dyrs værdi.

Fra brevkisten.

Breve kan være så personlige, at de kun hører til i den kreds, hvortil de er skrevet, men vi har enkelte, som er givet os i varetægt, som har et stort lokalhistorisk indhold, og som vi må værne for eftertiden. Blandt sådanne er et brev, som Niels Laustsen i 1953 modtog fra en tidligere købmand i "Købmandsgården". Brevet var for nogle år siden gengivet i Møldrup kommunes årsskrift, men da nok ikke mange i medlemskredsen har læst det, tager vi det med her. Det er fantastisk at se, hvilken hukommelse den gamle købmand havde 46 år efter at have forladt Klejtrup. Vi har ikke rettet i sproget, som efter de mange år i U S A er meget fint. Vi lader E.Egholm fortælle:

San Jose, jan 29-1953.

Min kære Herr Laustsen,Klejtrup.

Tusinde Tak for Deres lange og interessante Brev, som jeg modtog for et par dage siden. Så i går sendte jeg Dem 2 Billeder af Købmandsgården i Klejtrup, såvidt jeg husker, var de taget i 1904. De kan se, at Stråtaget er allerede af Stalden + Bagboen. Jeg sendte en lille Slip med Navnet på de Personer på Billedet og såvidt jeg husker, så er Ole Petersen, Karetmager også kaldet Ole Timian-en Svoger til Snedker Bundgaard. Jeg antager, Bundgaard må være på min Alder 70 År,for jeg var jo kun en stor Knægt, da jeg købte Købmandsgården fra en sjællænder H.P.Larsen, men den gang tror jeg ikke, der var 44 Indbyggere i Klejtrup, når vi begynder nede ved Møllen, den politiske Møller P.Hermansen, så kom Kroen med Mads og Trine, så kom Snedker Bundgaards, Landpost Østergaard og postmester Palsgaard. Der var Doktor Hegelund-Lange, Dyrlæge Nielsen, Bager Jenkens (Jænichen), men jed ved, at han er afgået ved Døden. Der var en Snedker Lauritsen og så nogle Mennesker i Brugsforeningen, men den var ikke stor den gang. Så var der en Smed Christensen og hans Fader, der var Træskomand, men jeg husker ikke hans Navn. Så var der en Landpost Madsen og den kørende Post til Hobro. Ovre på Øen var der både Carl Jensen,Brattensborg, og Peder Dalsgaard, som drev Fiskeri i Søen. Men der må jo ske en Omvæltning i Landbruget, hvor får alle de Mennesker et Levebrød fra, men jeg kan forstå, de må avle 3-4 gange så meget, som de gjorde i min tid. Søndergaard, han skriver, 30 Køer, 4 Heste, Svin og Får i lange Baner. Hvis han havde 10-11 Køer, da jeg var hjemme, havde han gjort godt. Der var en fremskridts Landmand ovre i Hvornum, Jacob Gundersen, han var en af dem, der talte 1 Ko til 1 Td.l. og jeg tror også, han drev sin gård op til det. Vi havde mange gode Kunder i Hvornum, men nu er der jo Brugsforening i Hvornum. Jeg kan ikke forstå, hvor al den forretning kommer fra, en stor Brugsforening i Klejtrup, 2 Købmandsforretninger og en købmandsforretning i Fristrup. Hans Fader var Snedkersvend i Klejtrup, da jeg var der, men jeg husker ikke hans Navn (Jonasen), men vi gik på Jagt sammen. Der var glimrende Jagt rundt Klejtrup i gamle Dage. Der var også godt med Fisk i Klejtrup og Hærup Sø. Jeg opkøbte Fisk og sendte dem til Tyskland og tjente gode Penge. Jeg formoder, at Ishuset, som jeg byggede under Støbegodslageret er ikke mere i Brug, men det betalte sig selv mange Gange. Der var dejlig Fisk i Hærup Sø,Sudder, jeg tog mange små Sudder og satte dem ud i Klejtrup Sø, men jeg formoder, at Gedderne der åd dem up. Min Søstersøn Herr A.Springborg, Ålborg, besøgte mig her i 1948, og han lovede mig at finde ud af, om Suderne havde formeret sig i Klejtrup Sø, men han har nok glemt at finde ud af det. Der var nogle enestående gode Ål i Klejtrup og i Efteråret vandrede de ud så Møller P.Herman, han fangede dem i 1000 Pundvis, der i Møllen, de var allesammen i Størrelsen ca 1 Pund til 1 1/4 og bragte de Penge i Hamburg. Der var også godt Fisk i Skals Åen, der var Lax og Helt der foruden Aborre og Skaller. Ja nu må jeg slutte for denne Gang og sige tak for Brevet og jeg håber, De kan læse mit danske Sprog, jeg ved det ikke er godt.

Med Højagtelse
E. Egholm

Jeg formoder, det vil tage en Måned før Billederne vil komme.

Vi læser i avisen fra 19 september 1905, at fa. brødrene Justesen sælger Købmandsgården til købmand E.Egholm,Frederikshavn, for 13.500 kr for bygningerne, medens varelageret overtages efter vurdering.

Br.Justesen havde forretningen "som ufyldestgjort panthaver".

Skolejubilæum

Selvom Hejring skole ikke længere eksisterer som skole, må det være på sin plads her at markere, at det netop i år er 150 år siden, at skolen første gang startede op. Fra starten i 1836 fungerede skolen dog kun ved, at læreren fra Klejtrup 3 gange om ugen betjente Hejring skole. Dette forhold bestod indtil 1857, hvor undervisningen blev indstillet.
Der gik 24 år indtil et mere fast skolevæsen blev etableret i Hejring. Det var i 1881, at en af sognets egne besatte lærerembedet derude. Det var Jens Christian Hedemand fra Kristinelund i Hærup. Skolen har iøvrigt haft trofaste lærere, idet der i skolens sidste 67 år kun har været to lærere på stedet. Det var V.Hansen fra 1893 til 1930. Han døde i embedet. Han afløstes i 1930 af K.Eriksen, der rejste fra sognet, da skolen i 1960 blev nedlagt i forbindelse med, at "Brattingsborgskolen" blev skolen for hele sognet.
Ved en senere lejlighed vil vi behandle sognets skolevæsen mere indgående.

Vi bringer sporten.

Ethvert pænt blad har i dag en sportsrubrik, og i dette fodboldår skal vor publikation så sandelig heller ikke mangle et indslag om dette ædle spil. Det bliver ikke Elkjærs og Laudrups bedrifter, vi vil beskæftige os med, men fodbold i en helt anden klasse

"Klejtrup og Hersom udkæmpede i søndags på Hvornum mark en fodboldkamp, som ikke var fri for spændende enkeltheder. Skals var indbudt, men sendte afbud, hvilket var meget beklageligt, da Skals som bekendt spiller fint spil, hvilket man ikke selv med allerbedste vilje kan sige om Klejtrup. Thi så hensynsløse spillere skal man lede længe efter. En af Klejtrup backs gjorde endog hæderlige forsøg på at slå en af Hersoms forvards til jorden med køllesving. Desuden havde Klejtrup meget lidt kendskab til spillereglerne, så lidt, at de forfulgte dommeren med trusler og skældsord, endog efter spillets ophør, skønt denne altid har haft ord for at fremme pænt spil og dømme upartisk.
Hersom spillede tilsyneladende forsigtigt for at undgå alt for mange "skamferinger" og brød sig ikke om at tage flere mål end nødvendigt for en sejr. Hersom vandt i 1.holdskampen med 1-0, og i 2. holdets kamp med 2-1.
Klejtrup har ret gode betingelser for at lære spillet, når man ville tøjle sine mange kræfter og lægge flid på ordentlig sammenspil og udelukke visse uheldige elementer.
Hersom ventede forgæves efter det traditionelle trefoldige leve!

For fuldstændighedens skyld må vi bekende, at kampen ikke er af ny dato, men fra den 25 juni 1922. Vi har tidligere set den omtalt i Viborg S.Folkeblad, men fornylig set, at også "Himmerland" havde "Deres udsendte medarbejder" på valpladsen.

Nogle mener, at den voldsomme forsvarsspiller kan have været afdøde Niels Bülov.

